

Ystad-Österlenregionens
miljöförbund

PROJEKT

Samlingslokaler

Rapport avseende tillsynsprojekt 2012

Ystad-Österlenregionens miljöförbund

Gladanleden 2, 273 36 TOMELILLA, telefon: 0417-57 35 00, e-post: exp@ystadosterlenmiljo.se
hemsida: www.ystadosterlenmiljo.se

Syfte och mål

Syftet med projektet var att identifiera aktuella samlingslokaler och genomföra tillsyn på områdena hälsoskydd och miljöskydd.

Bakgrund

Samlingslokaler tillhör inte kategorin anmälningspliktiga verksamheter. Däremot föreskriver miljöbalkens förordning om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd § 45 att kommunen, förutom vad som framgår av förordningen (1998:900) om tillsyn enligt miljöbalken, ska ägna särskild uppmärksamhet åt bland annat samlingslokaler. Samlingslokaler är kortfattat lokaler där många människor brukar samlas. Exempelvis ingår kyrkor, församlingshem, biografier, bibliotek, väntsalar, konsertsalar, konsthallar, teatrar mm. Oftast ligger tyngdpunkten på frågor rörande hälsoskydd såsom ventilation, buller, dricksvatten, fukt, lokalvård mm. Vid detta projekt bedömdes dock även som viktigt att tillsynen även inbegrep miljöskyddsfrågor, exempelvis cisterner, köldmedier, kemikaliehantering, avlopp, avfall mm.

Genomförande

Miljöförbundet bestämde att de samlingslokaler man skulle inrikta sig på var kyrkor och tillhörande församlingshem, större biografier samt större bibliotek. Lokalerna valdes ut genom sökning på internet och olika hemsidor som exempelvis Svenska Kyrkans hemsida. De utvalda objekten tillskrevs via e-post där verksamhetsutövarna informerades om projektet. Till e-posten bifogades information om tidsbokning, egenkontroll samt den checklista som avsågs användas vid tillsynen. Se bilaga.

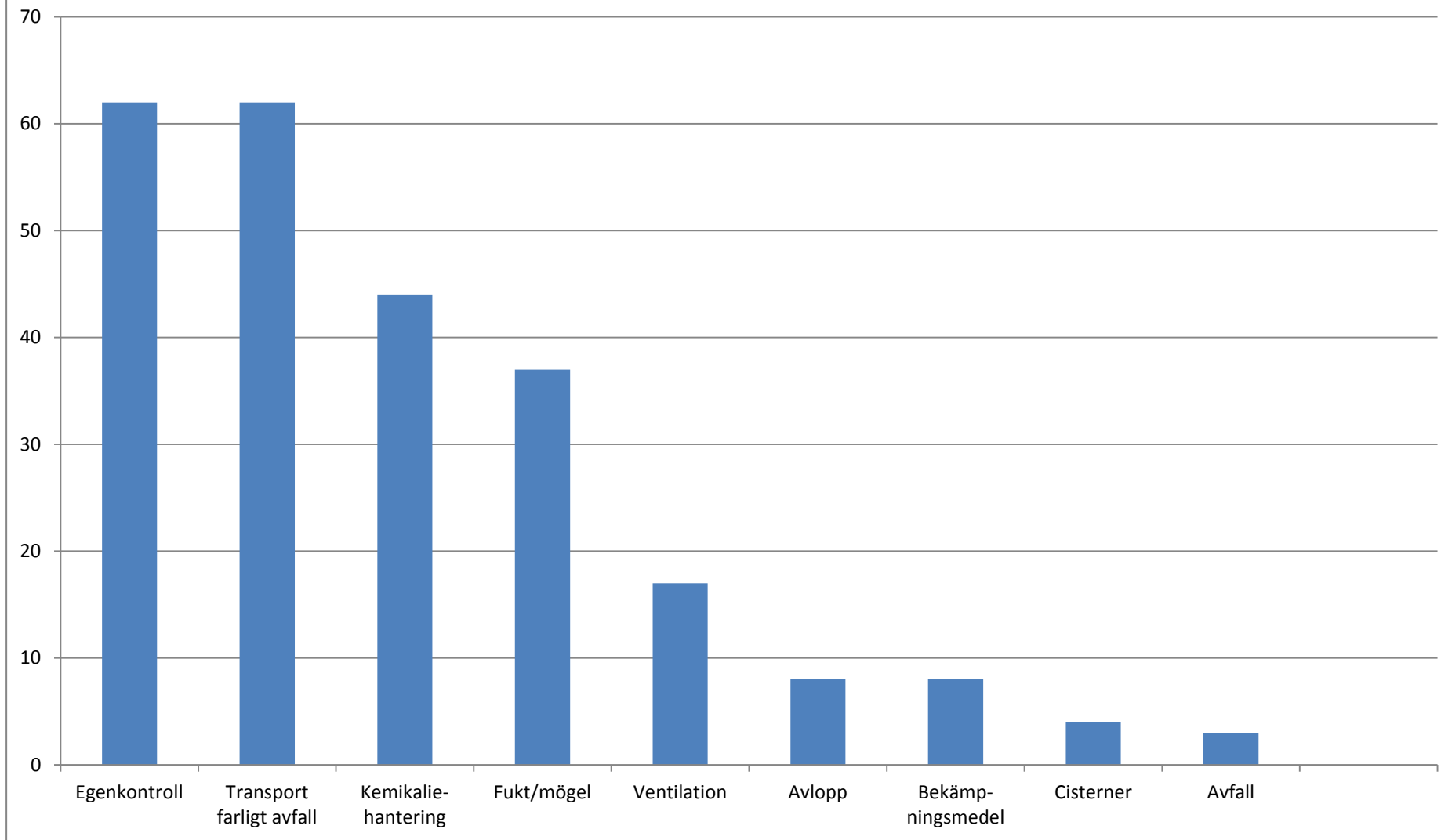
Inspektionen/tillsynen utfördes tillsammans med avdelningschef, vaktmästare, kyrkorådsledamot kyrkoherde eller annan verksamhetsansvarig. Inspektionen startade med en sittning där checklistan gick igenom. Därefter företogs vandring runt de aktuella lokalerna med mer ingående inspektion samt i vissa fall mätning. Inspektionen avslutades med att sammanfatta de huvudsakliga intrycken och bristerna för verksamhetsutövaren.

Efteråt skickades inspektionsrapporter till verksamhetsutövarna där eventuella brister påpekades. För tillsynen togs en avgift motsvarande 2-3 timmars arbete (780 kronor/timma).

Resultat

Totalt inspekterades 2 biografier, 3 bibliotek samt 57 kyrkor med tillhörande församlingshem. I nedanstående diagram sammanfattas de viktigaste bristerna/påpekanden som noterades vid tillsynen.

Brister och påpekanden (antal)

Ystad-Österlenregionens miljöförbund

Gladanleden 2, 273 36 TOMELILLA, telefon: 0417-57 35 00, e-post: exp@ystadosterlenmiljo.se
hemsida: www.ystadosterlenmiljo.se

För alla inspekterade samlingslokaler/verksamheter noterades brister vad gäller **egenkontrollprogram**. Som försvar för lokalerna bör sägas att de ej har inspekterats under 2000-talet samt ej fått någon riktad information vad gäller egenkontroll. I och med tillsynen 2012 överlämnades information om miljöbalkens krav på egenkontroll både muntligen och skriftligen.

Varje verksamhet som **transporterar farligt avfall** ska göra en anmälan om detta till Länsstyrelsen i Skåne län. Ingen av de inspekterade verksamheterna hade gjort en sådan anmälan. Miljöförbundet överlämnade information om anmälan samt aktuell blankett.

Under punkten **kemikaliehantering** inspekterades hur oljor, lösningsmedel, bensin, bekämpningsmedel mm lagrades och hanterades. I de fall produkterna ej var invallade eller placerade i tråg (så kallat sekundärt skydd) och vid läckage riskerade rinna ut i golvavlopp eller ut på öppen mark noterades detta. Av 62 inspekterade verksamheter noterades brister hos 44.

Av 62 inspekterade verksamheter noterades brister vad avser **fukt/mögel** hos 37. Fuktmätning utfördes med ickeförstörande fuktmätare Tramex Ö-301. Kyrkor är ofta mycket gamla byggnader och har pga ålder, konstruktion, byggmaterial, användningssätt, uppvärmning mm svårt att stå emot de olika former av fukt de utsätts för. Förhöjda fukthalter noterades ofta i trädetaljer mot golv och ytterväggar. Något som förvånade var även att det ofta förekom mögel inuti kyrkoorgeln (15 fall). I 5 kyrkor noterades även mögelförekomst på psalmböcker. Mögelförekomst bör åtgärdas. Vad gäller fukt i trädetaljer är det upp till församlingarna vilken nivå man vill lägga på eventuella åtgärder. I vissa fall klarar konstruktionerna långvarig fuktbelastning medans andra är mer känsliga. Miljöförbundet fick dock intrycket av att de flesta församlingar arbetar aktivt med frågor rörande uppvärmning, fuktskador, inomhusmiljö. Under 2000-talet har många av församlingarnas kyrkor försetts med både värmepumpar och avfuktare. Eftersom en kyrka innehåller känsliga föremål såsom orgel, äldre målningar och trähantverk är det dock viktigt att installationer som påverkar luftfuktighet och temperatur utförs och följs upp av experter inom området.

Vad gäller **ventilation** fanns 17 noterade brister. I 12 fall rörde det sig om bristfällig ventilation i lokaler (församlingshem) där regelbunden barnverksamhet förekom. De resterande 5 fallen rörde avsaknad av OVK-protokoll (Obligatorisk VentilationsKontroll)

Inom projektet befanns 8 verksamheter ha någon form av enskild **avloppsanläggning** där dokumentation över anläggningen (tillstånd/anmälan) saknades. Verksamheterna ombads kontakta ansvarig handläggare på miljöförbundet för vidare utredning.

8 verksamheter använde någon form av **bekämpningsmedel** inom verksamheten. Information överlämnades om de riktlinjer som gäller enligt miljöbalken.

Flera verksamheter använde sig av eldningsolja för uppvärmning. För 4 av **cisternerna** kunde dokument över godkänd besiktning ej uppvisas.

Vid 3 verksamheter påpekades brister vad gäller **avfall**. Fallen gällde vad som får eldas samt bristande källsortering.

I övrigt noterades enstaka brister vad gäller städning, buller, avsaknad av vattenprov, låg vattentemperatur samt transformatorolja.

Slutsats

Jämfört med andra verksamheter inom hälsoskyddsområdet är samlingslokaler inte någon prioriterad verksamhet. Miljöförbundets mål är att kunna inspektera samlingslokalerna vart 6:e år vilket är bland de längsta tillsynsintervallen. Den låga prioriteringen avspeglar sig sannolikt också i resultatet av detta projekt. Resultatet visar på många brister inom både miljö- och hälsoskyddsområdet. Det kan misstänkas att långa tillsynsintervall medför fler brister. En slutsats är därför att regelbunden tillsyn är nödvändig. Bristerna i en samlingslokal drabbar dock inte så många om man jämför med exempelvis en förskola, ej heller under så lång tid. Den aktuella prioriteringen bedöms därför som rimlig.

Författare: Jon Hall och Ulf Olsson